

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felélős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petisor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetmények 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

Katholikus nagygyűlés.

Magyarország katolikusainak egyetlen találkozó helye a néhány év óta tartani szokott katolikus nagygyűlés, melyen egyházunk papi és világi tagjai az egyházat és a katolikus vallásos életet érdeklő fontos kérdésekről tanácskoznak.

A protestánsoknak autonómiai szervezetekben meg van adva a mód és az alkalom az összejövetelre, felekezeti ügyeinek megbeszélésére, a katolikusok önkormányzat hiányában, ezidő szerint a nagygyűlésekben találhatják meg azt az egyedüli eszközt, melynek segítségével a katolikus közvélemény megnyilatkozását lehetővé tehetik a politikától elvont, de az egyházi érdekekkel és a hitélettel annál szorosabban összefüggő ügyekben.

A katolikus nagygyűlés ezenkívül hatalmas manifesztációja a híthűségnek, az egyházhoz való ragaszkodásnak, melyre annál nagyobb szükségünk van, minél homályosabb híveink egy nagy részében a vallásos öntudat és minél gyengébb benne a katolikus együttérzés ereje.

Örömmel üdvözljük ennél fogva az ötödik katolikus nagygyűlést fontos tanácskozásainak küszöbén, melyektől ha nem is várhatjuk azt a hatást, hogy egyetlen egy tapasztalás behegesztik az egyházi

hitélet összes sebeit, de minden bizonnyal jó orvosságot nyújthatnak sok baj ellen.

Itt van mindennek előtt a szociális kérdés, melynek megoldásában még mindig csak a kezdet kezdetén vagyunk. A népvezetői közül sokan még nem látták be és nem érezték át, hogy a vagyontalan és a kis vagyonnal rendelkező, a napszámából és kézi munkából élő, a kis gazdaságot művelő osztályok anyagi helyzetének javítása, erkölcsi és szellemi érdekeinek felkarolása a népnevelés és népvezetés körébe tartozó feladat. Sokan még nem fontolták meg eléggé, hogy napjainkban, midőn az életküzdelem rideg folyásában olyan hatalmas erők fenyegetik a gyengéket és tényleg zsarnokoskodnak is felettük, minők a szabad verseny, a tőke, a kartellek és trösztök rendszere, a tőzsde az ő féktelen manipulációival, az uzsora és egyes pénzintézetek lelketlen kapzsisága, a népvédelmet az anyagi élet terén épp úgy kell szervezni, mint a hogy azt az egyház a keresztyén társadalmak alakulásakor szervezte.

A hittérítő szervezetek hivatását, a kik földművelésre, iparra és szellemi ismeretekre oktatták a népet, az egyháznak ma nap más alakban kell folytatnia és teljesítenie. A gyengéket és tudatlanokat, a kik nem ismerik az önségély módjait és

eszközeit, nem képesek biztosítani és megvédeni érdekeiket, meg kell oktatnunk a boldogulás eszközeiről, rá kell őket vezetnünk az egyesülés azon terére, melyen a gyenge erőkből is hatalmas támaszt nyújtó segélyforrások fakadhatnak. Az elhagyottakat és tájékozatlanokat, kik nem tudnak eligazodni a szellemi élet áramlatai között, melyektől ragadtatva lelketlen ámitók, veszedelmes izgatók körmei közé kerülnek, össze kell gyűjtenünk és felvilágosítanunk az életáramlatok irányáról, a jobb megélhetést célzó mozgalmak jelentőségéről.

Szóval óriási nagy feladatok várnak a népvezetőire a szociális téren, a melyről az egyház nem engedheti magát leszorítani, bár munkakörét szívesen megosztja az állammal és más tényezőkkel. Itt az egyház annyira a saját elemében van, mint akár az irgalmasság bármely terén, mert a mit itt művel és alkot, az nem egyéb, mint az irgalmasság körének tagítása, intézmények létesítése, melyek egyszerre sokakra árasztják áldásaik sugárát.

Az ezidei katolikus nagygyűlés sokat fog nyújtani, a miből okulást vehetünk, buzdulást és lelkesedést meríthetünk a szociális tevékenységre.

Sokat várunk a nagygyűléstől az is-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Schafberg.

Lelkünkre kötötték idehaza, hogy saizkamerguti utunkban Schafberget, az osztrák alpok eme páratlan szépségű pontját semmi esetre sem hagyjuk ki. Egyik társunk ugyan tiltakozott elene, és előre kijelentette, hogy hegyet még fogaskerekű vasuton sem fog mászni, de azt hittük hogy könnyen rávesszük.

Felülvén Ischlben a helyiérdekű keskenyvágányú vonatra, mely — mellesleg legyen említve — ami privigyei vasutunknál is szegényesebb, hiszen még másodosztályú kupéi sincsenek, — lassu döcögéssel haladtunk sz. Wolfgang felé. A kiállhatatlan lassúság, mely kíváncsiságunk élénkségével semminemű lépést sem tartott ellenkező társunkat annyira ellankasztotta, hogy már-már beleegyezett, inkább felmegy velünk, csak már a célnál lennénk.

Rosznyelvű utitársunk ugyan megjegyezte, hogy a hatást talán inkább annak a budapesti asszonykának a rábeszélése okozta, akivel a véletlen többször összehozott, de a valót különböző okokból nem kutattuk. Elég az hozzá, hogy diadal-

masan dörzsöltük kezeinket az elért siker fölött. De mikor az egyik kanyarulatnál hirtelen szemünk elé tárult a mosolygó kék leányszemhez hasonló Abersee és a vasutról leszállván, az ott várakozó hajócska álmába ringató bajlódásai elfeledtették velünk a vonat kiállhatatlan döcögését, egyszerre füstbe ment minden rábeszélésünk, felülkerekedett a „biztosabb itt” érzése, annyira, hogy másik utitársunk is megtántorodott és szökni próbált. Csak azzal tartottuk vissza, hogy előre megváltottuk jegyét, melyet aztán akarva nem akarva el kellett fogadnia.

Megfogyva bár, a többiek bátran neki mentünk. Előbb azonban elbuesztunk hátrahagyott társunktól, rábítottuk utolsó sóhajunkat és minden féltékenyen őrzött titkunkat, sőt egyikünk még szóbeli végrendeletet is csinált, ráhagyván minden ingó és ingatlan adósságát a szemináriumra. Azután pedig a régi epikureusok példája szerint, akik semmiképpen sem akartak etlen-szomjan jutni az alvilágba, jól be villásreggeliztünk és szíverősítővel bőven elláttuk magunkat, szálltunk a fogaskerekűre, mely a hegyre volt hivatva felvinni. Eddig csak tréfáztunk mosolyogtunk, de mikor a kalauz betette a kupé ajtaját, bizony elfogott az a szorongó érzés, mely lassubbá teszi a vérkeringést és hideg borzongást okoz az ember testén. Hiszen nem is

tréfa dolog az, 1780 mtr magasságra sima sin páron felmenni és egyedül a fogak erősségében bizakodni. Igaz, hogy vasból vannak, de hát a vasfog is kitörhetik.

Szerencsére nem volt időnk filozofálni, mert utitársaink teljesen lekötötték figyelmünket. Mintegy 38-an voltunk és legalább 7 különböző nyelvet lehetett hallani. Főlöleges volna tán említenem, hogy több nászutazó is volt a társaságban, mert ilyenek mindenütt találhatók. Hasznukat ugyan még a társalgásban sem lehet venni, mert önmagukon kívül senkivel sem törődnek, de páratlan gondatlanságuk, mely veszélyt nem lát, amivel még a legborzadályosabb mélységek mellett is önfelédten mélyednek egymás szemébe, s legfeljebb azt lesik, mikor jutnak a megigért sötét alagutba, bátorságot önthet aggodó szívbe is.

Amíg a vasut kanyarodik, a meredekség nem tűnik fel, de mikor egyenesen kúszik, mint a cserepes a háztetőn, jól esik a biztatás. Az ember egyenesen nem is tud megállni a kocsiiban, mert oly lejtős a helyzete, hogy ha nem támaszkodik, bizonyosan visszavijának ölébe hull. Sok bocsánat kérésre is volt szüksége egyik társunknak e miatt, főleg azért, mivel a visavi éppen az egyik nászutazó menyecske volt. Majdnem felfalta mérges tekintetével a fiatal

kolaügy és a kath. sajtó kérdésében is. Iskoláink fentartásáért nem vagyunk képesek versenyre kelni az állammal, melynek pénzerejével a mi anyagi eszközeink nem állanak arányban. De mivel az állam az adófizető polgárok pénzéből rendezi az állami tanítók fizetését, emeli a szép és költséges épületeket, világos, hogy nem érezheti magát feljogosítva arra, hogy az egyházat versenyre hívja ki, s azután felette, mint gyengébb és vesztes fél felett pálcát törjön, hanem át kell éreznie azt a kötelességet, hogy az egyházat ott, a hol ennek az ereje elégtelen, támogassa, segítse iskoláinak fejlesztésében. Az állam feltétlenül jól jár, ha így fogja fel a hivatását, mert egyfelől teljesen biztosíthatja a népoktatás nemzeti irányát, az oktatásügy színvonalának emelését, másfelől ezeket a nagy célokat aránylag sokkal kevesebb anyagi áldozattal érheti el, mint a mennyit tőle ezen célok érdekében az állami jellegű népoktatás követel.

Hisszük, hogy ez a gondolat erősen kidomborodik majd a nagygyűlésen, s ennek folytán jobban hatja át a katolikus közvéleményt az a tudat és meggyőződés, hogy iskolai szükségleteink fedezésére joggal követelhetjük az állami segítséget, melynek olyan arányúnak kell lennie, hogy azzal iskoláinkat az állami intézetekkel egy szintjára emelhessek.

A mi pedig a katolikus sajtót illeti, ennek pártolásában még mindig nagy gyengeség és az érdeklődésnek úgyszólván teljes hiánya észlelhető. Pedig ez a sajtó azt az erkölcsi és szellemi kincset váltja fel apró pénzre és nap-nap után osztogatja a közönség között, melyből az ideáljainkat, erkölcsi életünknek és szellemi műveltségünknek legértékesebb javait vesszük. A vallás, a haza, az erény, tisztesség és becsület, az igazság és a tiszta tájékoztatás az igazság szövétneke mellett, ezek azok a tőkék, melyeknek kamatait a katolikus sajtó osztogatja közöttünk, mi-

dőn az élet eseményeit nem elferdítve, egyoldalú célzatossággal, hanem a tárgyilagossággal és az elévülhetetlen isteni és emberi jogok szempontjai szerint mutatja be és bírálja.

Emelje fel hatalmasan szavát a nagygyűlés a katolikus sajtó érdekében is. Talán még most sem sikerül teljesen megtörni a közönyt, de legalább behatolunk a közöny rétegei közé, közelebb jutunk azokhoz a forrásokhoz, melyekből végre mégis csak a katolikus sajtót felkaroló lelkesedésnek kell kifakadnia (f)

Vármegyei választások. Nyitrávármegye törvényhatósági bizottságának választott tagjai fele részben nemsokára új választás alá kerülnek. Vannak kerületek, melyekben valamilyen tagot, vannak melyekben a tagok nagyobbik részét kell újból választani.

Egy tekintet a választott tagok névjegyzékére mindenkit meggyőzhet arról, hogy a törvényhatósági bizottságban túlságosan nagy számban foglalnak helyet olyan emberek, a kiket szolgálati viszonyuk minden politikai függetlenségtől megfoszt, s így az önkormányzat lényegéből folyó joggyakorlatra és ellenőrzésre alkalmatlanokká teszik.

Nem állhat érdekeben a vármegyének, nem a törvényhatósági bizottságnak, hogy a vármegye-házán a hivatalnokok nagy tömege üljön, a kik a főispán parancsszavára jelennek meg ott, egy intésre szavaznak, az előadói javaslatokhoz szó nélkül hozzájárulnak, sokszor választókerületek érdekeinek ellenére is. Statisztikából nem állhat a vármegyei autonómia képviselője, ha mégis ilyenekből alakul meg, akkor lehetetlen, hogy el ne veszítse még azt a csekélyke jelentőségét is, melyet a liberális jognyirbálás, az állami központosítás törekvései között valahogy nagy nehezen megőrzött.

Kényelmes lehet a vármegyei kormányzás olyan viszonyok között, midőn a törvényhatósági autonómia nem önállóan működő szervezet, hanem csak pictus masculus, de senki sem állíthatja, hogy egy ilyen képtelen helyzet előnyös volna a vármegyei autonómiára nézve és nem vonná maga után ennek az egykoron híres jogbástyának teljes összeomlását.

Statisztikából álló vármegyei gyűlések iránt senki sem fog érdeklődni, azok akár végkép el-

maradhatnak, senki sem fogja sajnálni az elmaradásukat, a vármegyei közönségen erőt vesz a közöny, mely átterjed a közügyek minden ágára s úgy a politikai, mint a társadalmi téren érezteti mostoha hatásait. Közönyt népet pórázon lehet vezetni az abszolutizmus felé, legyen az akár egyéni, akár párt abszolutizmus.

Éppen azért a ki szívében viseli azt a nagy érdeket, hogy az ország népében, már a mennyiben a mi viszonyaink között lehetséges, legalább némi érdeklődés és lelkesedés legyen a közügyek iránt, annak arra kell törekednie, hogy minden-hova, a hol politikai joggyakorlatról van szó, s így a vármegyei házak termeibe is minél több független ember jusson be. Csak ezek vihetnek be élénkséget a tanácskozásokba, ezek kölcsönözhetnek azoknak érdekességet, ezek akadályozhatják meg, hogy a gyűlések az automata gépek szerepét ne játszzák.

A néppártnak életszelleme az, hogy a népet oktassa a politika dolgaira, ezen dolgok iránt benne érdeklődést keltsen, s ezzel őt nevelje a politikai érettségre, mely az alkotmányos jogélet alapfeltétele. Minden alkalmat meg kell ragadnunk, mely a nép politikai iskolázására kínálkozik, csak így teremthetünk politikai közszellemet, melyet nem lesz szükséges örökös kapacitálással élesíteni, mert éledni és hatni fog az magától is.

Kérjük ennél fogva ez úton is elvbarátainkat, szemeljék ki már most azokat a férfiakat, a kiket az egyes kerületek vármegyei képviselőjére alkalmasnak tartanak és agítálnak érdekükben minden törvényes eszközzel, buzgón, lelkesen. Jó előkészítése lesz ez a néppárti választóknak, a közelgő országos választásokra.

De olyan férfiak kellenek ám az ellenzéknek, a kik a bizottsági tagságnak nemcsak a címét viselni, hanem az azzal járó kötelességekből a részüket is kivenni hajlandók. Olyan férfiak kellenek ide, a kikben meg van az egyéni megbízhatóságnak és az anyagi függetlenségnek minden feltétele és a kik szívósan, kitartóan tudnak lelkedni, áldozni s fáradaimkért más jutalmat nem várnak, mint a teljesített kötelesség öntudatát.

Készüljünk tehát a küszöbön álló vármegyei választásokra, készüljünk, különösen azokban a kerületekben, melyekben vagy egyáltalában nincs, vagy kisebbségben van az ellenzék. Ha fáradságba és áldozatkészségbe kerül az agitálás, bizonyosak lehetünk benne, hogy egyik sem vesz kárba.

0-11.

férj. Meg is fogadta, hogy sohasem ül olyan kosiba, melyben nászutazók vannak.

Teljes egy óráig halad a vasut, míg a csúcsra jut. Majd meredek sziklafalak oldalán, majd viaduktokon, erdős részletek, azután kietlen kopár sziklákon kúszik, s ha már sem áthágni nem tudja a sziklakat, sem pedig a hegy oldalába fúródni nem képes, akkor alagutba vonul, hogy a hegy tulsó oldalán próbáljon szerencsét. Egy szuszra nem is tud felmenni, hanem kétszer kell utjában megpihennie és szomjazó torkát friss vízzel leöblítenie.

Órült vállalkozásnak tűnik fel első pillanatra az egész műalkotás és szinte lehetetlennek kell tartani, hogy valaki ily vállalkozásra fordítsa vagonát, ha minden kanyarulat újabb és újabb megkapó képet nem nyújtana a szemlélőnek és

bőven nem kárpótolná a kiállott izgalomert. Eleinte csak az Abersee látszik, a honnan kiindultunk partján sz. Wolfgang gyönyörű templomával, de az első kanyarulatnál csakhamar előtűnik a kedves Mondsee, majd meg a nagy kiterjedésű Attersee, partjaik teleszórva villákkal, nyaralókkal, itt-ott kis falucskával és messzire látható nyulánk tornyokkal. Minden felül a fenyveserdők és a rétek úde zöld színe csalogat elvegyülve a kek tavak tükör sima felületen visszaverődő nagy ragyogásával. Délutánonként a csónakok ezrei úszkálnak a vizen, tarkítva itt-ott vitorlás bárkákkal, melyekből vidám nevetés és a sziklákról visszhangzó ének száll a magasba. Az első megállónál azonban elnémit már a hang, még a teljes katonai zenekar sem lenne hallható, mert oly nagy a magasság, hogy ami Zoborunkhoz hasonló hegyek

csak apró domboknak látszanak. Főnt pedig a girbe-görbe földterület úgy tűnik elő, mintha csak vakandurásokkal volna telehintve.

A végállomástól néhány perczig tartó turistáskodás után a csúcsra ér föl az ember. Mohón szökdécseltünk a meredek feljárón, ügyet sem vetvén egyelőre a vendéglőre, melyet az élelmes német épen a hegytetőre illesztett, nyilván azért, hogy senki sem kerülhesse el.

Itt azután oly panoráma tárult elénk, melyet soha el nem felejt, aki látta. Amit a vasut csak részletekben nyújt a szemnek, azt a csúcson egyesítve élvezhetni. Csaknem el voltak bűvölve a látománytól. Mintha csak meggyökereztek volna lábaim, perczekig mozdulni sem tudtam, és szemem majd ide majd oda révedezett.

A látóhatár kissé ködös volt, a tavakból fel-

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMEZES IZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER

Néppárt vagy koalíció?

Teljesen osztom e lapok 41. számában e részben F.-nek kifejtett álláspontját. És ha mégis egy kis helyet kérek önalkotta nézeteimnek, azért teszem, mert szükségét látom annak, hogy épen most a katolikus nagygyűlés előtt a legtagabb körben beszéltessek meg a dolog, hogy a katolikusok minél szélesebb rétegeiben jegecsesdjék meg bizonyos megállapodás, ha már ez a kérdés felszínre került.

Sok mindenfélét olvastam és hallottam erről, de én mondhatom, hogy talán egyéni gyarlóságom és korommal járó fogyatkozásom az oka, de én ezeket a törekvéseket, melyek az idők árja épen most felvetett, megérteni értékelni nem tudom; célzataikkal tisztába jönni nem bírok, és eszközeiket már épen nem találom helyesen megválogatottaknak; úgyszintén a jelen időt sem látom alkalmasnak arra, hogy a katolikus koalíció most propagáltassék.

Megokolom.

Elvileg bármennyire is csábító is az a katolikus együttműködés eszméje, a jelenkort és viszonyokat és Magyarország katolikusainak habitusát tekintve, ismerve az embereket és azok ezernyi ezer fogyatkozásait, az erre való törekvést meddő és hiú igyekezetnek tartom mindaddig, míg a katolikus szellem a Magyarországon magukat katolikusoknak valló, igazabban azoknak született és nevezettek legalább többségében meg nem erősödik és az úgynevezett katolikus érzék bennünket át nem hat, lelkünkben ki nem fejlődik, hogy azután következetesen az élet minden nyilvánulásaiban kifejezésre juttathassuk.

Mindaddig, míg ez bekövetkezni nem fog, az eddig a katolikus érdekek védelmére megalakult keretek megbontását egy nagyon is bizonytalan jövő esélyeivel szemben, okos és célravezető dolognak nem találom.

Katolikus koalíció! Hangzatos modern politikai zamatu frázis! Semmi egyéb.

Erre az igaz katolikusnak szüksége nincs és nem is lesz soha. Ezt a koalíciót — ha már belebolondultunk ebbe a szóba — ennek a koalíciónak isteni fogalmát megalkotta, megalapította maga a földre szállott Isten fia a midőn egyházát megalapította. —

A katolikus koalíció megvan, csak annak kebelében kell katolikus szellemben működnünk. Itt le vannak rakva a kör és magán élet katolikus alapelvei. Majdnem a részletekig ki van pecézve Krisztus tanításában az irány, melyet a

szálló pára szürkességgel vonta be a természetet. De azért hat tónak kékes felülete tisztán volt kivihető, és a jó szem láthatta az Attersee legszélsőbb partján is a villák körvonalait. Tiszta időben — azt mondják — 14 tavat lehet megkülönböztetni és láthatók a Csehország hegyeinek körvonalai és Bajorország síksága.

A rövidlátók számára nagy távcsövet helyeztél el egyik állványra az optikus, melyet egy 20 filléres bedobása mellett mintegy 4 percig használhatni. Sokat azonban nem használt, mert sajnos a ködöt ez sem tudja leküzdeni. Legjobb ha a karfára támaszkodik az ember és szabad szemmel nézi a tájat. Egytől azonban jó óvakodni, attól t. i. hogy a mélységbe ne tekintsen. Mintha elmetszették volna, oly meredek a hegy és az isszonyú mélység elszédíti még a legerősebb fejet is. Hiába itt is beteljesedik a természet azon törvénye, hogy a gyönyörnek, az élvezetnek pohara is betelik, mely után csak kellemetlen érzés támad. Bennünket is elfogott a szédület és amely vágyó mohósággal siettünk felfelé, oly gyorsan távoztunk egy-egy pillantást vetve hátrafelé. A vendéglősnek jó ételei és italai aztán elmosták a kellemetlen szédületet, hogy csak a felséges kilátás elmoshatatlan benyomásai maradjanak lelkünkben.

katolikusnak a földi élet minden nyilvánulásában követnie kell. A katolikus koalíció a katolikus egyház. Nincs szükség másra. Ne kontarkodjunk bele ebbe az isteni munkába; hanem vállvetve hajtsuk azt végre úgy mint azt ő aki egyházának létet adott elrendelte.

Nem tudunk megállni a sziklán, és papir maché talapzatokon törjük a fejünket.

Mire kell, mire való az a koalíció?

A jóra való igaz katolikus szív, lélek és elme minden adandó kérdésben — én legalább nem képelek olyat, melyben nem tehetné — meg fogja habozás nélkül találni a helyes katolikus álláspontot, ha hű marad és következetes a valódi, tiszta katolicizmus alapelveihez és hagyományaihoz.

A koalíció legeszményebb alakját birjuk a katolikus egyházban. Abban az egyházban, mely közel 2 ezer évi fenállása óta tudott alkalmazkodni a haladó kor kívánalmaihoz; melyben a világon legelőbb érvényesült az egyén és a testvéries jogegyenlőség; mely lépést tartott — mert rendeltetése úgy hozza azt magával — az idők haladásával. Miért? mert az aki megvetette alapjait, ott tartja ujját az idők óra mutatóján s akaratát nélkül egy hajszál sem görbül meg soha.

Voltak a katolikus szellem haladásának kerékkötői is, de azokat elsöpörte, a kor szellemében nyilatkozott úr haragja és megifjodva, megújodva láttuk a katolicizmust és ha rajta leszünk újra láthatjuk ezt ismét.

Ugyan mi akadályozza a katolikusok együtt működését? A néppárt? Balga beszéd. Épen ily jogosult a másik tábor szöllama, mely ezért a hierarchiát okolja. Ezt vallják a jó katolikusok.

Nem célok a néppárt szakmüködéséről, a katolikus érdekek bátor védelmében kifejtett tevékenységéről dicsőeneket zengeni, de az tagadhatlan tény, hogy csupán ő lépett fel, mint párt tömören a katolikusok érdekében. Hát mi akadály van annak, hogy ezt a pártot a katolikus érdekek védelmében azok ne támogassák, a kik annak közjogi programpontjával egyet nem értenek? Semmi.

Mi az akadály, oka annak, hogy Magyarország lakóinak abszolút többségét képező katolikusok a parlamentben elenyésző arányban képviselik a katolikus érdekeket? A soknál is több.

A kiegyezés Austriával, a közös pénzügy, hadügy és külképviselet érdekei szorosan véve nem bírálandók el katolikus szempontból. A közös vagy önálló vámtartulet kérdésének megoldásához semmi köze a katolikus álláspontnak. Ezeknél masirozhatunk külön, kinek hogy tetszik. De

A visszautazásnál a tájképpel alig törődött valaki. Az érdeklődés megszűnt, és a forró nyári napnak melege eltikkasztotta. Az utasok legnagyobb része szundikált, és csupán azok voltak ébren, kiket utitársnőnek csinos rózsás arca érdekelt. Öreg barátunkat — így nevezte el egyik társunkat müncheni vezetőnk — szintén elnyomta a buzgóság és oly félelmetes módon hajtogatta nehéz fejét szomszédja fejéhez, hogy minden pillanatban összeütközéstől tartottunk. Hogy az a kellemetlen incidens be ne következzen, a megállóhelyen egy pohár vizet szereztünk be és hangosan megkináltuk az öreget.

Szerencsésen leérkezvén diadallal vonultunk hátramaradt társunk elé, hogy ime itt vagyunk teljes épségben. Ajándékol pár virágszálat és egy kis kolompot nyújtottunk át neki, melyet ott fűnn koronáért vesztegetnek. Csak hogy sajnos a rajta levő felírás csak neki adott igazat. Jó ízűen nevetett, mikor ezt olvasta:

Wenn einer auf den Schafberg geht,
Dabei im tiefsten Nebel steht,
Da wird es ihm doch sonnenklar
Das er das Schaf am Berge war.

P.

már a kis ember védelme; a teljes jogegyenlőség és a politikai és egyéni szabadság; a vallás erkölcsös nevelés; a nihilizmus és anarchia elleni küzdelem; szóval beligazgatásunk és a socialis élet számos más nyilvánulásában mi akadály sincs annak, hogy a különben közjogi meggyőződés miatt elkülönözött katolikusok együtt működjenek.

A dolog csak azon fordul meg, hogy egész szabadsággal határozandó meg azután minden kérdésben mi az a katolikus érdek. Ennek a szeles köpönyegből azonban gondosan ki kell kelleni a sokféle elnyazásban belekallanckodó önérdéket. Nem könnyű dolog ez, de nem lehetetlen. Csak akarni, nagyon akarni kell.

És erre való az egyház!

Azért hiába ütnénk agyon a néppártot, akár más egyebeket, a katolikus koalíció eszméje, holtan született gyermek mindaddig, míg a katolikus közérzület, a katolikus szellem erősödni nem fog, míg a katolikus érzék általánossá vagy legalább uralkodóvá nem lesz.

Ez pedig addig nem lesz, míg autonomiáink nem lesz.

Ezért nem kell az, adáz, esküdt ellenségeinknek.

Ne mutogassunk mi egymásra; mindegyikünk törődjék a maga kedves énjével, ne fontolgasson, ne latolgasson, a mikor a katolicizmus épületét restaurálni kell, hogy a gerenda másik végét ki fogja, valjon az egy politikai véleményen van vele. Hanem emelje fel azt ki ki erejéhez képest. Így a mint most vagyunk, épületünket semmi koalícióval sem fogjuk betetőzni. Legfeljebb egymás kedvét rontjuk.

Feltéve meg lesz az a koalíció. Hát egy kettőre, benn magában fog feloszlani, hanem pártokra, hát — éljünk modern kifejezéssel — árnyalatokra. Hát eddig már elég volt az árnyalatokból, árnyékból és árnyakból; már kérnénk egy kis fényt is. Élni akarunk!

„Getrennt marschieren und vereint schlagen.“

Ezen okos harcászati elv vezéreljen.

Van mi nekünk, hála a jó Isten gondviselésének, a katolikus koalícióhoz mindenünk, ide benn az egyházunkban, csak tudjunk és akarjunk vele okosan és önmérséklettel élni és ne törekedjünk zavarni egymás cirkulusait. Ne fűjjük mindig azt a kását ami nem a mi számunkra főtt. Úgy bizony!

Soha se kívánjuk a másét; és ne fájjon nekünk a más feje. Valamint ne tegyük azt másnak, ami nekünk nem tetszik és szeressük egymást mint önnön magunkat az Istent pedig mindenek felett! Ne legyenek idegen isteneink!

Ime itt van a katolikus koalíció programja.

Tessék ennél jobbat, tökéletesebbet csinálni. Álljon elé a ki tud!

És ez a két ezer évre visszanyúló program még ma sincs kellőképen végrehajtva. És mi szerencsétlen népség, már is új dolgokon törjük gyarló eszünket. Hiszen azt a valamilyes katolikus autonomiánkat sem tudjuk nyélbe ütni és álmodunk, katolikus koalícióról, konzervatív pártról.

Laius.

A katonai papság reorganizációja.

Az utolsó években örvendetes javulást észlelünk a tábori lelkészet terén. A hadügyi kormányzat ezen célra vezető bölcs intézkedéseinek, de első sorban Dr. Belopotoczky Kálmán tábori Püspök apostoli buzgalmának köszönhető, hogy a hitélet a katonáknál lendült s virágozik. A tábori püspök szemle utai alkalmával, melyek évenként 2-3 hónapot igénybe vesznek nem csak arra törekszik, hogy meggyőződjék minden tekintetben gondoskodva van-e a katonák vallás erkölcsi papságot személyes befolyása, jóakaró intelmei s tanácsai által serkentse és buzdítsa nehéz, fontos és magasztos kötelmeinek pontos és lelkiismeretes teljesítésére.

Ezelőtt a vallástani tanítása csak a katonalreáliskolákra szorítkozott; a hadapródiskolákban

a vallásban mint rendkívüli tantárgy hetenkint egy órában lett előadva. A növendékek havonként csak egyszer jelentek meg az istentiszteleten. Jelenleg a felső reáliskolában és a hadapródiskolák 3 alsó osztályában is a vallásban immár kötelező tantárgy és az általános osztályzatra döntő befolyással van. A növendékek minden ünnep s vasárnapon részt vesznek az istentiszteleten.

Minden katonai nevelő és képző intézetnél egyházi tanárok vannak alkalmazva, a kik a többi tanárhoz hasonlóan az intézet állományához tartoznak és rendes szavazatjogot gyakorolnak a konferenciákon s a lelképásztorkodás mellett még a tanítás terén is működnek.

Az 1886. szolgálati szabályzat elrendeli ugyan, hogy a legénység minden hónapban egyszer a templomba vezettessék, de miután eme szakaszt tévesen magyarázták, a hadügyminisztérium elrendelte, hogy a legénység havonként legalább egyszer vezettessék az istentisztelethez és hogy a többi vasár- és ünnepnapon — amennyiben a szolgálat megengedi — alkalom adassék neki az istentiszteleten való megjelenésre.

A mi a husvétii ájtatosságot illeti, a nagybójtii időszakban hetenkint több napon bójtii szent beszédek tartatnak nemcsak a legénység számára, de több helyőrségben a tisztek részére is. Az előző évben 17 garnisonban a tisztek által igen látogatott szent gyakorlatok lettek megtartva. A katonák, kik még soha vagy nagyon rég nem gyóntak, tömegesen járulnak a bűnbánat szentiségehez.

A szentelt idő megtartását illetőleg a hadügyminisztérium eltiltotta a tiszteket és a legénységet egyaránt az adventi és a nagybójtii időben balok és táncvigalmak megtartását.

Tekintettel azon sokféle nehézségekre, melyekkel az ujonckatonának kiképzése első idejében meg kell küzdenie, a hadügyminisztérium elrendelte, hogy a katonalelkészek különös súlyt és gondot fordítsanak az ujoncok vallás-erkölcsös oktatására, azokat a kaszárnyákban többször felkeresve, vigaszteljes intelmekkel és bátorító szavakkal buzdítsák kötelességük pontos és lelkiismeretes teljesítésére. Istenbe vetett bizalmukat erősítsék és növeljék, hogy ily módon kiváltságos az ujonckonál az öngyilkosságok számát csökkentésük s azoknak elejét vegyék.

A vallás-erkölcsös élet ápolására és emelésére jótékony befolyást gyakorol az apácáknak mint betegápolónők alkalmaztatása a katonakórházakban. Ő Felsőleg legmagasabb jóváhagyása folytán 1898-ban, trónralépésének felszázados jubileuma alkalmával a bécsi, nemcsak rá a budapesti, krakói és sarajevói katonakórházakban a nehéz betegek ápolása Páli szent Vincze leányaira lón bizva; a többi kórházakban azoknak rendszeres behozatala elvileg el van határozva.

Ezen intézkedéseknek már is üdvös az eredménye s alapos a remény egy még jobb jövőre. A tábori papság az új szabályzatok által serkentve, bizonyára még nagyobb buzgalommal s odaadással fog munkálkodni a katonai hitélet fejlesztésén s érdemessé fogja magát tenni azokra az előnyökre, mik a jelenlegi reorganizációval vannak összekötve, u. m. az új széphanzású cím, rang és létszám emelés, díszes öltözet s az elvben már elfogadott s az új nyugdíjtörvényvel életbe léptetendő intézkedés, t. i. az egyházmegyében töltött időnek a katonai szolgálatba való beszámítása s ennek alapján a nyugdíjigény emelése és három tábori főpapaak előléptetése a VII. rangosztályba.

Kath. népiskoláink költségvetéseiről.

(M—k.) Katholikus tanügyünk kül- és belterjes fejlődését az 1868. évi 38. teikk életbe léptetése óta e három hatalmas tényező akadályozta: kath. társadalmunk közömbössége, alsóbb néposztályunk végső elszegényedése és az iskolai ügyekben eljáró hatóságok közömbössége, sok esetben rossz akarata s erőszakos-

kodása. Hogy mennyire hátráltatta ezen ránk nézve oly nagy fontosságú ügy megizmosodását, a két első tényezőt most nem feszegetem, vessenek itt számot önmagukkal azok, kik e társadalmi osztályok vezetése és a legelső kulturális feladataink anyagi támogatására nagy felelősség terhe alatt első sorban már állásuknál s vagyoni jólétükkel fogva kötelezték.

Ez alkalommal csak azt akarom kimutatni, hogy kath. iskoláink és szegény kath. népiskoláink mily rossz lelkű és szándékos ellenségei azok, kiknek lelkiismeretes kötelességteljesítésétől függ a községek békeje, rendje, összes anyagi és erkölcsi előhaladása s kiknek különösen ez utóbbi tekintetben mindenkor a nép érdekeinek első szószólóivá kellene lenniök.

Iskoláink legtöbbjét eleinte az 1868. évi iskolai törvény értelmében a polgári községek közjövédelmébe tartotta fön, amde, amint Izrael népe emelkedni kezdett a vagyonban, oly arányban növekedett annak befolyása a községek képviselőtestületében. S míg eleinte csak túrték a kath. iskolák ily természetes és törvénybe nem ütköző fönartását, utóbbi időben már nyíltan ellenséges állást foglaltak el azok ily ellátása ellen, és hogy e kulturális célra 5%-nál ne kelljen többet fizetniök, ők lettek az állami iskolák legerősebb uttörői s így sok község bekéjének a megrottói.

E törvényellenes, kihívó befolyást a maga medrébe visszazoritani első sorban hivatva volt volna a községi közigazgatás vezetője, lelke, a községi háztartás őre, a jegyző. Neki a községi előirányzat összeállítására s tárgyalásánál a képviselőtestületben a kath. nép képviselőinek csak azt kellene mondania, — ha összetartottok — terheiteken csak szavazás által könnyíthettek, — az új, már nagyon is megtollasodott polgártársaknak pedig oda szólania: ne berzenkedjétek, hisz gyermekeiteket katolikus alapok és alapítványokból emelt s fönartott kath. közép s főiskolák képezik értelmi pályára.

Vajjon teszik-e ezt? Előttem fekszik egy tekintélyes trencsénvármegyei községnek 1904. évre szóló költségvetése, melynek egyházi és iskolai kiadása 7203 kor. 80 fillérrel van feltüntetve. Miután e község törzslakója egy pár zsidó családot leszámítva tisztán rom. kath. vallású, józan észszel azt gondolná az ember, hogy a jegyző a fönhivatott törvény értelmében e kiadás fedezetét egyenlő kulcs szerint a község összes lakosaira valláskülömbőség nélkül veti ki, hiszen jöllehet Wlassics Esztergom vármegyei közigazgatási bizottságához intézett és a törvény szellemével homlokegyenest ellenkező 9067. sz. egyik rendeletében azt mondja: „a polgári községek a felekezeti iskola fönartását és fejlesztését még akkor sem eszközölhetik — ha netalán a létező felekezeti iskolának a polgári község volna a fönartója,“ mint kath. embernek kath. szegény polgártársai irányában, — kik véres verejtékkel dolgoznak rá, kötelességében állana ugyan e rendelt 3 pontját szem előtt tartania, mely ekkép szól: „Az azon egy valláshoz tartozó községben azonban, paedagogiai s adminisztratív szempontból célszerűbb, ha az iskolafejlesztés a maival azonos elvek mellett történik.“ És a jegyző ur mit tesz? A község egyenes államadó-ját 11628 kor. 43 fillérben tünteti föl, ez a fenti törvény s miniszteri rendelet ellenében ketté választja, a nem katolikus (zsidó) 4—5 földbirtokos adóját 5944 kor. 48 fill., a katolikusokét 5683 kor. 95 fillérben és a főnti egyházi s iskolai kiadást nem az egész 11628 kor., de csak a szegény kath. polgártársai 5683 kor. 95 fillérnyi adója után veti ki. A törvény ily alkalmazása mellett mi sem természetesebb, minthogy ezen új polgártársai által félig már kisajátított, deposedált kath. lakosokra 127% iskolai adó háruljon!

(Folyt. köv.)

Ujdonságok.

Bende Imre püspök ur Ő méltósága a f. hó 19-en tartandó püspöki tanácskozmányra és a folytatolagos katolikus nagygyűlésre Kondor István titkár kíséretében holnap, hétfőn délben Budapestre utazik.

Egyházmegyei hír. Krajcsovits István nyitraegyházmegyei hittanhallgató a budapesti egyetemen jeles sikerrrel szigorlatozott e hó elején a bibliai tudományokból és a keleti nyelvekből. Üdvözljük!

Dr. Lányi József, pápai praelatus, lekéri reális apát, Ferenc Ferdinánd trónörökös magyar társalgója, e hó 12-en Nyitrára érkezett,

és Czeizel Gábor, praelatus urnak volt szívesen látott vendége. Dr. Lányi úr másnap tisztelgett a megyés püspök urnál s ebédre is volt nála hivatalos. Az apát úr rövid ideig szabadságot vett, s ennek egy részét felhasználta arra, hogy nyitrai jó embereit meglátogassa. Dr. Lányi ur ugyanis nyitrai megyei németprónai ember, és iskoláinak egy részét, az 5. és 6. gimnaziális osztályt is Nyitrán végezte.

Személyi hírek. Jándi Bernardin, pannonhalmi sz. benedekrendi alperjel e héten Nyitrára érkezett. A tudós bencést egy szomorú kegyelet hozta hozzánk, t. i. rokonának dr. Fratricsnének temetése.

Uj tanár. Kocsiss József, okl. főgimnaziumi tanár a nyitrai főgimnáziumhoz neveztetett ki. Az új tanár mult hétfőn kezdte meg előadásait.

Eszküvő. Dr. Váshelyi Zoltán, földmívelésügyi miniszteri segédtitkár, okt. 8-án oltárhoz vezette báró Majthényi Elzát, báró Majthényi Béla, cabaji birtokos leányát, Budapestben. A menyasszony tanui voltak Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter és Majthényi Rudolf földbirtokos, násznagy Rudnay Béla budapesti főkapitány. Az esketést Rudnay Alajos bajmóci prépost végezte a belvárosi plébánia templomban.

Értesítés. Az országos katolikus nagygyűlésre az ország minden részéből sűrűn érkeznek a jelentkezések a rendező-bizottsághoz. Így van ez jól, menjen el mindenki, a ki csak mehet, hogy a nagygyűlés úgy tagjainak számánál, mint tekintélyénél fogva méltó legyen a katolikusok egyetemének képviselőjére. Jelentkezni még mindig lehet a rendező-bizottságnál (Budapest, Molnár-u. 19.) Az utazásra nézve az iroda a következő értesítést teszi közzé. 1. A Nagygyűlés tagjai a magyar királyi államvasutak és kassa-oderbergi vasút vonalain október 16-tól október 31-ig az I. osztályon II. osztályú jeggyel, a II. osztályon III. osztályú jeggyel, a III. osztályon fél II. osztályú jeggyel utazhatnak a gyorsvonaton is. A kedvezmény igénybevételéhez a rendező bizottság által kiállított „Tagsági jegy“ és vasúti igazolvány szükséges, melyet az iroda küld szét. Tagsági díj 5 kor., szegényeknek 1 korona.

Egy orvos börtönben. Dr. Bienenstock Ignác, nyitrai orvos ismert pere a kuriánál f. hó 13-án nyert befejezést olyképen, hogy az orvost három hónapi börtönre, büntársát, Faith Zsigmondot, nyitrai banktisztviselőt pedig 7 hónapra ítélték. Egy intelligens ember szomorú tévedése ez, ki pénzszerzési maniótól elkapatva, dacára szép praxisának mindig több és többet akart szerezni, nem tekintve a módot, melylyel célt ér. Dr. Bienenstock orvos egy budapesti biztosító társulat által mintegy másfél évvel ezelőtt azzal volt vádolva, hogy egyes baleset ellen biztosított embereknek bizonyítványt állított ki, hogy baleset érte, pedig semmi bajuk sem volt, és a baleset folytán esedékes pénzt maguknak tartották meg, sőt az orvos beteglátogatás címén még tiszteletdíjat is számított fel a biztosító intézettel szemben. A család Vályi Lajos, nyitrai esetével került napvilágra következőképen:

Vályi Lajos, kir. bir. végrehajtó biztosította életét elhalálozásra és baleset ellen egy budapesti biztosító vállalatnál, melynek Nyitrán képviselője Faith Zsigmond. Vályi Lajos egy darabig fizette is a járulékot, de később megunt a dolgot s abbahagyta. Ez történt ezelőtt mintegy 6 évvel. Vályi a dologgal többé nem törődött. Egyszerre 1901. év január 19-én levelet kap a budapesti intézettől, hogy a biztosítási ívet küldje vissza. Vályi nem törődött a dologgal, de fejtűnést kellett, hogy ugyanakkor megjelent Faith Zsigmond nevezett tisztviselő Vályival és a budapesti levelet után kérdezősködött, melyet átakart venni, hogy „megírja reá a választ.“ Vályi Lajos nem lévén akkor otthon, neje a levél kiadását megtagadta. — Kisült azután, hogy Vályinak életbiztosítási tartozását tovább is fizették, sőt nemcsak ez, hogy Vályi Lajosról bizonyítványt állították ki, hogy baleset érte, s ezen a címen dr. Bienenstock Ignác, nyitrai orvos bizonyítványt állított ki, hogy a baleset következtében 35 látogatást tett nála. S ezen a címen dec. hóban összesen 105 forintnyi járulékot fizettettek ki Faith Zsigmondnak. — De Vályi ezt a pénzt meg nem kapta, sőt nem is tartott igényt reá, mert a biztosító társulattal minden összeköttetését megszakította. Vályi kijelentette hogy ő beteg nem volt, dr.

Bienenstock nála legalább két év óta meg nem fordult, s a baleset elleni biztosítási prémiumot dr. Bienenstock orvosi bizonyítványa alapján mégis kifizették. Vályi az esetet feljelentette a budapesti biztosító társulatnál, mely 1901. jan. 28-án Nyitrára küldötte Ordódy Géza, biztosítási felügyelőt. A felügyelő két napot töltött itt s kihallgatta Vályit s ekkor súlt ki, hogy dacára annak, hogy Vályi már rég nem fizeti a tagsági díjat, ennélfogva minden igénye a biztosító társulattal szemben megszűnt, a társulat mégis fizette az ő betegségeinek címe alatt Faith Zs. tisztviselőnek a betegségi járulékat.

Dr. Bienenstock Ignácnak már azelőtt is akadt ilyen kellemetlen ügye, de a dolog nem kerülvén a bíróság elé, elsímitva lön, még pedig a feljelentő vesztére. Ugyanis dr. Lange Kálmán trencsényi katonai orvos azzal vádolta, hogy Bienenstock orvos eljött egyszer hozzá a sorozás előtt, Lange akkor a nyitrai sorozó bizottsághoz volt beosztva, és átadott neki, Langenkán 600 forintot azon célból, hogy három nyitrai zsidó hadkötelet a sorozásnál alkalmatlannak jelentsen ki. Dr. Lange szintén beleegyezett az ajánlatba s hogy valami bizonyíték legyen kezében, kérte Bienenstockot, hogy írja fel az illető három ifjúnak nevét, amit Bienenstock meg is cselekedett. Lange dr. nyomban feljelentést tett a hatóságnál a vesztegetésről és letette a 600 frtot, valamint Bienenstock kéziratát is, mely a három nevet tartalmazta. Az esetnek csak annyiban volt következménye, hogy Bienenstocknak le kellett mondani orvosi tisztí rangjáról, valamint körorvosi állásáról. Fenyítő következményei azonban nem voltak, mert Bienenstock időközben leborotválta erősen kifejlődött oldalzakállát, dr. Lange a szembesítéskor (ki a vesztegetés előtt Bienenstockot soha nem látta) nem tudott határozottan ráismerni, vajjon ő volt-e az, és a másik főbizonyíték, az iratokhoz csatolt írásbeli névjegyzék az csodálatos módon „elveszett.” A feljelentő aztán még megjárta, mert büntetésből áthelyezték. — Ennek következményeit tehát elkerülte, de Vályi esetével rajta vesztett. Ennek tárgyalásánál a nyitrai törvényszék úgy Faithot, mint Bienenstockot felmentette ugyan azon a címen, hogy miután a biztosító intézet kára megtévesztéven, visszavonta vádját, további eljárásnak helye nincsen, de a kir. tábla úgy minősítette a büntényt, mint a melyet hivatalból kell áldozni és Faithot 7 hónapi, dr. Bienenstock orvost mint bűnrészt 3 havi fogházra ítélte. Felelősség után az ítélet a kuria elé került, mely okt. 13-án a tábla ítéletét jóváhagyta és így az most jogerős.

Esküvő. Dr. Takács Sándor, aranyos-maróthi tsvzéki aljegyző nőül vette Czírok Melanie kisasszonyt, Czírok István verebelyi kereskedő leányát.

Elfeledett szobor. Ugy látszik rosszul választottuk meg a jelszót, mert a nyitrai törvényszéki palota előtt levő látszólag elfeledett Szűz Mária szobrot vallásos kegyeletű közönségünk csakugyan nem fogja elfelejteni. E héten újra kaptunk e célra egy derek nyitrai családtól 10 korona kegyelet-adományt, melylyel a gyűjtés 252 koronára rug.

Halálozás. Dr. Fratrists Kálmán szül. Egy Ilona urnó, dr. Fratrists Kálmán nyitrai megyei kórházi orvos neje életének 38. évében f. hó 12-én elhunyt. A megboldogult hú feleség, önfeláldozó példás keresztény anya, és a nyitrai művelt társadalom egyik legkedveltebb hölgytagja volt, kinek váratlan halála nem csak a saját családot rendítette meg, hanem a nyitrai közönségnél is osztatlan mély részvétet keltett. Őt kiskorú árvtat hagyott maga után a megboldogult urnó, kik már gyermekkorban kénytelenek végig szenvedni azt a megrendítő fájdalmat, mely alatt a meglett férfi is majdnem összeroskad. Szolgáljon nekik is, meg a sujtott férjnek is némi vigasztalásul az általános részvét, ha egyáltalában hasonló esetben található enyhítés.

Nem kisebb részvétet keltett városunkban Csillaghy Moriska urleány, Csillaghy György és neje szül. Boróczy Mária urnónek leánya, kit élte virágában, korának 23. évében ragadott el a kérielhetetlen halál okt. 10-én. Temetésén a város színe-java rang és valláskülönbég nélküli részt vett.

Moes István nyitrai törvényszéki irodatiszt a telekkönyvi hivatalban, hosszabb szenvedés után, e hó 9-én élete 62. évében elhunyt, temetése okt. 11-én volt a tisztviselők és polgárok nagy részvéte mellett.

Órv. Bossányi Gáborné szül. gömőri Balga Mária urnó Seimecbányán október 11-én d. e. életének 90-ik évében jobb letre szenderült.

Ezernyolcszáz éves aranypénz.

Egy nagytapolcsányi ékszerész üzletébe f. hó 6-án délelőtt egy vidéki asszony állított be, ki egy aranypénzdarabot kínált eladásra, melyet állítólag egy gyerektől szerzett két filléren. Az üzlettulajdonos és az asszony hamar megegyeztek husz koronában. A pénzdarab átmérője körülbelül akkora, mint a tiz koronás aranyé, vastagsága azonban vagy háromszor akkora. Finomsága huszadik század aranykedvelői csak almukban láthatnak. Az érem egyik oldalán „Domitianus” felírás látható. A másik oldalon Jupiter, kezében a villámcsonokkal. Domitianus Titusnak testvéröccse, uralkodott a római birodalom fölött Krisztus után 81-től 96-ig. Tehát ez arany több mint 1800 éves. Az ékszerész az aranyat Bécsbe küldte, antik értékének kipuhatólása végett.

A trencsényi-teplici fürdő ez idén 7036 vendég látogatta, tehát csak mintegy 500-zal kevesebb, mint Pöstyénben. Trencsény-Teplíc mindazáltal úgy fekvése, mint a kényelmet illetőleg jelentékenyen felülmúlja Pöstyént. Ugy hogy a vendégek ott átlag hosszabb ideig tartózkodtak, s a zenepavillon mellett mutatkozó kép sokkai nyüzsgőbb látványt nyújtott, mint pl. Pöstyénben. A teplici vendégek közt volt 3083 magyarországi, 2233 osztrák, 408 oroszországi, 11 amerikai, a többi Európa egyéb országaiból.

Állásától fölfüggesztett levéltáros. Székesfejérvárról jelentik, hogy Radványi (Gebauer) Miklóst, Fejérmegye levéltárosát a miniszter fölfüggesztette állásától. Fölfüggesztése egy szedelőgőnek tiz esztendővel ezelőtt elkövetett okirathamisításával függ össze. Radványi tiz évvel ezelőtt trencsényi főlevéltáros volt. Abban az időben egy csaló többeknek nemességet szerzett, a mihez az iratokat Radványitól csalta ki, a melyeken aztán hamisítást végzett. Fiáth Pál báró főispán elnöklésével fegyelmi bizottság alakult, mely hivatva lesz megállapítani, hogy Radványi követte-e el hivatalos mulasztást. Érdekes, hogy ugyanez ügy miatt mintegy tiz levéltáros fölfüggesztett föl állásától a miniszter. Radványi (Gebauer) Miklós valamikor a nyitrai szeminárium növendéke volt és mint másodéves papnövendék lépett ki a szemináriumból.

Elitelt képviselő. Dr. Szulyovszky Dezső, nagytapolcsányi orsz. képviselőt az alispán által ellene emelt vádban a nyitrai kir. törvényszék mint másodfokú bíróság a mult héten elitelte, illetőleg a járásbírósg által hozott ítéletet jóváhagyta. — Szulyovszky Dezső, mint nem régiben említettük, kifogást tett a nyitrai törvényszék ellen és ügyében valamely más törvényszék delegálását kérte. Ezen kéretét a kuria azonban elutasította. Az ügyben többé érdemlegesen ítelkezni nem fognak, mert ennél már csak semmisségi panasz adható be a kúriához, ha t. i. valami alaki hiba történt volna. — A per előzményei a következők: Az „Ellenőr” egyik volt munkatársa Pollak feljelentést tett Markhot Gyula, Nyitra- vármegye alispánja ellen, hogy jogtalanul használja a vittenci előnevet. Rédeki Géza, nyitrai rendőrkapitány a feljelentést visszautasította. Az alispán, miután tudta, hogy a feljelentő mögött sokkal nagyobb urak rejtőzködnek, ép ezen okból bepanaszolta Pollák (Lengyel) Bélát hamis vádaskodás miatt. Ez ügyben május 31-én tartotta meg a tárgyalást Gregor Kálmán, nyitrai kir. albiró. Pollák azzal védekezett, hogy őt a vádaskodásra dr. Szulyovszky Dezső, országgyűlési képviselő felbujtotta. Pollák Béla, ki a szulyovszky Dezső által fentartott „Nym. Ellenőr”-nel volt alkalmazva azt állította, hogy Szulyovszkytól Budapestről egy levelet kapott, melyben különbeni elcsapítás következménye mellett követelte tőle, hogy a levélhez melléelt és szintén Szulyovszky által fogalmazott feljelentést másolja le és saját Pollák neve alatt adja be Markhot ellen a nyitrai rendőrkapitánynál. Szulyovszky Polláktól követelte, hogy ugy a levelet, valamint a feljelentésnek Szulyovszky által készített fogalmazványát nyomban küldje vissza Szulyovszkynak. Pollák nem tudta magát mire elhatározni, elment az „Ellenőr” beteges fekvő akkori szerkesztőjéhez, Seress Imréhez, és megmutatta nekik Szulyovszky két kéziratát, elment meg Clair Vilmoshoz a F. M. K. E. főtth. kárához és kérte, mit tévő legyen? — Clair tanácsolta neki, hogy ha biztosan nem tudja, vajjon Markhot alispán csakugyan jogtalanul használja-e az előnevet, akkor álljon el a följelentéstől. Pollák kijelentette, ha be nem adja a panaszt, akkor Szulyovszky őt a laptól való elcsapással fenye-

geti, s azon reményben, hogy Szulyovszkynak mégis csak vannak bizonyítékai, ha mást felbujt, a panaszt beadta. — Szulyovszky erre nézve beismerte, hogy a feljelentést ő fogalmazta, de nem mint felbujtó, hanem mint a Pollák által e célra felkért tanácsadó, mint ügyvéd. A levélre nem emlékszik, vajjon irt-e ilyesmit, de képtelenségnek tartja, hogy ilyesmit írhatott volna. — Ezzel szemben úgy Seress Imre mint ennek neje, határozottan állították, hogy Pollák bemutatta nekik Szulyovszkynak két eredeti kéziratát, Clair Vilmos szintén vallotta, hogy Pollák mutatott neki valami iratot, de „most már határozottan nem emlékszik, vajjon Szulyovszky levele volt-e az”. — A bíróság elitelte a 258. § alapján Pollák (Lengyel) Bélát, mint főbűnöst rágalmazásért 200 kor. fő és 50 kor. mellékbüntetésre, behajthatatlanság esetén 20, illetve 5 napi elzárásra, dr. Szulyovszky Dezsőt pedig mint bűnrészt 100 kor. főbüntetésre, behajthatatlanság esetén 10 napi elzárásra és 50 kor. illetve 5 napi elzárásra, mint mellékbüntetésre. — Azonkívül a sértett fél számára fizetendő 100 koronában és az összes költségekben lön elmarasztalva. — Ezt az ítéletet hagyta most jóvá a nyitrai törvényszék.

Idők jele. Pöstyénben megüresedett az óvónó állása. F. hó 10-én volt a választás, mely alkalommal nem kevesebb mint 60, mondd 60 pályázó jelentkezett. Megválasztott Pascher Erzsébet k. a. néhai Pascher Rezső nyitrai cukrász leánya. Mindenesetre jellemző, hogy a csekély javadalmazású állásra hatvan pályázó jelentkezik.

Az anyakönyvvezetés reformja. Az állami anyakönyvvezetésről hebe-hurgyán elhamarkodva alkotott törvényt az 1904. XXXVI. törvénycikk alapos reformnak veti alá. Ez a törvénycikk az állami anyakönyvvezetést a kis- és nagy községekben a községi és körjegyzők rendes munkakörébe utalja, amennyiben minden nagyközség és minden körjegyzőség egy-egy anyakönyvi kerületet alkot, melynek székhelye azonos a jegyzőség székhelyével. Ezenkívül az új törvény az eddigi jegyzőkönyvi alak helyett behozza a rubrikás rendszert, melylyel az anyakönyvvezető munkája jelentékenyen apadni fog. A tapasztalat fogja megmutatni, hogy a magában véve helyesnek látszó reform, mennyiben javítja meg az állami anyakönyvvezetést. Az említett törvénycikk 1905. január 1-én lép életbe.

Különös szám ez a 142,587! Ha ugyanis megszorozzuk 1, 2, 3, 4, 5-tel, az eredmény mindig ugyanazon számokból áll, csak más sorrendben, míg ha 7-tel megszorozzuk, akkor az eredmény csupa 9-ből áll, Igy:

- 142857 × 1 = 142857
- 142857 × 2 = 285714
- 142857 × 3 = 428571
- 142857 × 4 = 571428
- 142857 × 5 = 714285
- 142857 × 6 = 857142
- 142857 × 7 = 999999

Míg ha 8-cal megszorozzuk, akkor kapunk 1,142856, vagyis az első és utolsó két számjegyet összeadva megkapjuk a szorzandót.

Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a Ferenc József keserűviz valamennyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és említésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmúlja. Kérjünk határozottan Ferenc József keserűvizet. 3—26.

Az elefánthi pálosok.

Közi: Mittuch József.

Minthogy ugyanezen évben a Lengyelországból jött 500 öeteg katona elszállásolása céljából a pálos zárda templomával együtt kórházzá alakított, azért az azokban még fönmaradt tárgyakat mind kivitték.

Sorecz az anyaegyház építkezése körül fölmerült gondjai közt nem feledkezett meg az alsó templomról sem, hanem a közbirtokosok nagylelkű támogatásával 1801-ben teljesen megújította. A szentély alapjaiból ujonnan emelte s kibővítette, új körüst, oltárt, szószekeket, ablakokat, padozatot, s padokat szerzett s ugyanez évben megáldotta Friesovszky.

Midőn Sorecz buzgalmanak sikerült mind-ezeket rendbe hozni 1809. október elején itt hagyta Elefántot, hogy elfoglalja Nyitrán új állását, mint városi plébános. Utána adminisztrálta a plébániát Korányi Máté franciskánus egészen 1812. nov. közepéig.

Valószínűleg azért tartott oly soká e helyettesítés, mert nem találkozott senki, ki e javadalmat — minden tisztességes lakás nélkül — elfogadta volna. Hogy tehát a közbirtokosok megszüntessék ez igazán szegényes állapotot, elhatározták, hogy új plébániát építenek. Elefánthy János följajánlotta telkét 200 frtért, de ugyanilyen árban megvették Cigányi Jánosét 1812. április 11-én — utóbb azonban megváltoztatták szándékukat s megvették plébánialaknak Machovics Ferenc vályogból épült zsupfődeles házát.²

Együttal fordultak a helytartósághoz, mely a templom részére átengedte a pálostemplom két márványoltárát, tabernákulumát s két harangját, melyek egyike 1601-ből ered.

Időközben kijavították a megvett plébánialakot úgy, hogy 1813. jun. 2-án készen volt s várta az új plébánost. Ezen idő alatt az adminisztrátor majd Susány, majd gr. Sermage-né házában lakott.³ 1812. nov.-tól 1813. ápriliséig adminisztrálta a plébániát a szomszéd kisapponyi plébános Valachy Péter, mely időben elefánti plébános lett Veszely Antal a nyitrai lyceum tanára és alkormányzója, ki azonban csak rövid ideig plébánoskodott Elefánton, mert 1818. aug. 15-én 35 éves korában meghalt.

Ő alatta utalványozott a helytartó tanács a f. elefánti templom költségei fedezésére a selyyei pénztárból 251 frtot, azzal a megjegyzéssel, hogy a kért pálos orgonát nem kaphatja meg a templom, mert azt a pálos nagymezői egyház kapta.

1818. okt. 27-én az elefánti javadalomra a helytartótanács bemutatva Burzsák János nyitrai káplánt, ki szintén serényen hozzáfogott a be nem végzett ügyek rendezéséhez.

Mint hogy a plébánialaknak megvett ház dacára a rajta megejtett javításoknak a zsupfődélen át beszakadó esők folytán majdnem összedőlt s valósággal záporosó alkalmával nem talált a plébános benne egy kis száraz helyet, azért kérelemmel fordult a püspökhöz, eszközölné ki a vállás-alapnál, hogy ezen összedőlni készülő házzal valamit tegyenek. A vállásalap tényleg kiutalványozott 2323 frt 10 krt, mely összegben a ház 1820-ban megjavított és zsindeletet nyert. Sőt Burzsák maga is áldozott 100 frtot az épületre s azonkívül saját költségén a plébániaudvarban egy pincét is épített. Mindezeket végezte Császka zerdahelyi építési vállalkozó.

A vályogfalak, dacára a megújításnak, folyton repedeztek, azért örökös kiadásai voltak a plébánia jókarban tartásával.

Hasonló baja volt az alsó templommal, hol szintén a becsurgó víz a falakat teljesen átmedvesítette. Hogy a nagyobb bajoknak elejét vegye, ismét csak a püspökhöz fordult, ki 1823-ban e templom helyreállítására 750 frtot kiutalványozott, fatornyának fölépítésére pedig 1251 frt 30 krt.

Itt a templom melletti temetőben épített Bartakovics Béla egy kisebbszerű családi sirbort, melybe a szt. jánosi kriptában eltemetett anyja tetemét lehozatta s atyját is temette ide, hol addig nyugodtak, míg 1860-ban a nagyobb-szabású Bartakovics mauzoleum föl nem épült.

Még egy hiányzott a f. templomban — az orgona. A közbirtokosok többször fordultak az iránt a helytartótanácsához, hogy a pálostemplom orgonáját megkaphassák, midőn azonban minden kérésük hiábavalónak bizonyult Burzsák 1823-ban a templompénzén vett egyet 1130 frton.

S így a templomuk fölszerelve lévén minden szükségessé, a plébánialak is kevesebb gondot okozván — nyugodtabb, békésebb napokra virradtak a plébánosok. 1836-ban nagyjából restaurálta Burzsák a templomot.

Egynehány év múlva Burzsák panaszkodott a püspöknek, hogy több éve nem kapja már a kongruát, mert a vállásalap bérbe adta a szt. jánosi birtokot. Mire az évi kongruailetmény kiutalványozva lett neki a selyyei kamarai pénztárból.

1852. június 8-án mint Burzsák keserves hangon jelentette az egyházi hatóságnak, istentelen rablók éjnek idején betörték a f. templomba, az ezüst szentségtartót és kelyhet ellopták, szintugy az egyházi ruhákat is, melyeket azonban utóbb foszlányokra tépve kint a határban megtaláltak. A tetteseket kinyomozni nem lehetett.⁴

Hosszú, buzgó működése után Burzsák meghalt 1852. nov. 5-én, mint kerületi alesperes. Halála után a plébánia ideiglenes vezetésével meg volt bizva a rajeci születésű, nyitrai ferencédi Gazzyik Method atya, ki lelke buzgalmat követve ennek előtte 1835-től 1850-ig majd a szentföldön, majd Konstantinápolyban, mint lelkes hitterjesztő buzgózkodott. Ott szerzett tapasztalatait mindenféle érdekes ethnografiai jegyzetekkel bővítve leírta a „Cyrill a Method“ tót folyóiratban.

Az egy évig tartott üresedés után megkapta az elefánti plébániát Lerch Ferenc csacai plébános, kinek idejében a plébánia különösen anyagi helyzetét illetőleg nagyban javult.

Első sorban köszönhető volt ez az ekkor már magas polcra emelkedett, tekintélyes befolyású Csarada György udvari ágensnek, ki szülőhelye templomáról s plébániájáról sokoldalú, felelősségteljes kötetmei közt sem feledkezett meg.

Eltételezve ama sok kisebbrendű jótéteményeitől, melyekkel a plébánost mindennemű szükségében elhalmozta, különösen azzal lendített a javadalom anyagi helyzetén, hogy a plébánia társzomszedságában lévő belteleket örök misealapítványként a plébánosnak átadta, mi által a plébánia telke jóval megyarapodott.

1855. szept. 13-án megengedte neki az egyházmegyei hatóság, hogy a templom déli oldalfalához családi sirbortot építhessen, melyben a főt említett s átadott beltelek hasznélvezetéből kifolyólag, a plébános úgy az alapítóért, mint családja megboldogult tagjaiért bizonyos számú miséket mondani köteles.

Ezenkívül megalapította 1859-ben a felső templomban a szt. kereszt oltárát, melyet ugyanazon év okt. 2-án Krajcsik János akkori nyitrai kanonok nagy ünnepélyességek között megáldott.

- ¹ Egyhm. lvt.
- ² U. O.
- ³ Egyhm. lvt.
- ⁴ Egyhm. lvt.

Telefon.

G. J. Budapest. Köszönjnk szives sorait. Az első egy külön papírszeletkére volt írva s valahol — nagy sajnálkozásunkra — elkallódott. Néha a bankó is elvész, pedig eleget vigyázunk reá.

Jóbarát. A kérdéses elnevezés 1904. szept. 28. óta van a hadseregbe behozva a „Verordnungsblatt für das k. u. k. Heer“ 33. számú rendeletében. Azóta a tábori püspök mellett van 17 tábori főpap (Feldsuperior) a hadseregben. A Feldsuperiort a magyar Rendeleti Közlöny is főpapnak fordította. Ide tartoznak a VII. és VIII. rangosztályu tábori papok valamennyien. A VII. (alezredesi) rangosztály eddig nem is létezett a katonai papságnál és tényleg nem is létezik, csak szervezve van szept. 28 óta, de 1906. évben három egyén várja abba előléptetését. Igen értékes dolgot fekszik erről a tárgyról a szerkesztő asztalán, csak egy kis türelmet kérünk.

D. B. urnak. A hiányzó számot megküldtük. Ha netán máskor is elveszne lapunk valamely száma, tessék csak egyszerűen jelenteni az ottani postaisztviselőnek és az hivatalból díjmentesen köteles a lapot reklamálni. Ezt úgy önnök, mint hasonló esetben másoknak is szives figyelmébe ajánljuk. Üdvözlét!

Mész Sándor zobori pincéjében
nagyobb mennyiségű és jó minőségű s tisztán kezelt

oportó és kékklevner

szőlőlől sajtolt három éves vörös bor áll a tisztelt vörösbőr kedvelőknek 20-25 krajcár vételárért kis edényekben is rendelkezésére. *

Thonet-féle székek és fotelek
ujból való befonására
vállalkozik alulírott
özv. Mutnyánszky Erzsébet,
Nyitrán, Gyürky-utca 40. szám.

K C POPOFF
a legjobb TEA a világon.

Tessék a címre figyelni!

VAJDA J. butorgyári raktára

Nyitrán, Párutca 22.

Ajánlja dús választékú, szilárd és száraz anyagból készült
háló, ebédlő, uri szoba, szalon
és iroda berendezésekből álló

RAKTÁRÁT

valamint vas és rézbutorait és saját készítményű kárpitozott butorait

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig,
jutányos áron.

Tessék a címre figyelni!

Kiváló szerencse Töröknél! Felülmulhatlanul

kedvez főarudánknak a szerencse. Rövid idő alatt 17 millió korona nyereségnél többet fizetünk nagyrabecsült vevőinknek, köztük a legnagyobb nyereseményeket.

Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ legesélydúsabb osztálysorsjátékában vegyen részt. — A most következő magy. kir. szabadalmazott 15. osztálysorsjátékban újból

110.000 sorsjegyre **55.000** pénznyeresemény jut és összesen egy hatalmas összeget.

14 millió 459.000 koronát sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyeresemény a legszerencsésebb esetben

1.000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom **600.000**, 1 nyeresemény **400.000**,

1 a **200.000**, 2 a **100.000**, 1 a **90.000**, 2 a **80.000**,

1 a **70.000**, 2 a **60.000**, 1 a **50.000**,

1 a **40.000**, 5 a **30.000**, 3 a **25.000**, 8 a **20.000**,

8 a **15.000**, 36 a **10.000** korona és még sok egyéb;

összesen **55.000** nyeresemény és jutalom **14.459.000** korona összegben.

Az I. osztályú sorsjegyek tervszerű árai:

$\frac{1}{8}$ eredeti sorsjegy frt — 75 vagy kor. 1.50; $\frac{1}{4}$ eredeti sorsjegy frt 1.50 vagy kor. 3.—

$\frac{1}{2}$ " " " 3.— " " 6.—; $\frac{1}{1}$ " " " 6.— " " 12.—

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

f. évi október hó 24-ig.

bizalommal hozzánk beküldeni.

TÖRÖK A. ÉS TÁRSA

BANKHÁZA BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főarudánk osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: Teréz-körút 46/a. I. fiók: Váci-körút 4/a.

II. fiók: Múzeum-körút 11/a. III. fiók: Erzsébet-körút 54/a.

Rendelőlevél levágandó. **TÖRÖK A. ÉS TÁRSA** bankháza Budapest.

Kérek részemre ..... I. osztályú m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget ..... korona összegben { utánvételezni kérem postautalvánnyal küldöm mellékelem bankjegyekben (bélyegekbén) } A nem tetsző törlendő.

Pontos cím: .....

Szolid és pontos kiszolgálás!!

GOMBÁRIK ISTVÁN

uri és női fodrász

Nyitrán, Tóth Vilmos-utca 15. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelő s „hygienikusan“ berendezett

diszes uri- és női-fodrásztermét.

Végez mindennemű e szakmába vágó **uri és női hajmunkát**, úgymint hajbetétet, frizeteket, frufrukat, egész és fél parókákat, hajfonatokat minden színben; továbbá **női fésülést** a legújabb divat szerint, nappali, estélyi, bál-, menyasszonyi és fényképfelvételhez alkalmas frizurákat, **haj- és szakálfestést**, úgyszintén **tyukszemvágást** jutányos árban.

— Vesz vágott és kifésült haját. —

Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

Hölgyeknek külön bejárat a kapu alatt jobbra.

Szolid és pontos kiszolgálás!!

7-10

ELADÓ

zobori szőlőmben termett 20 hektoliter Mézesfehér, Rizling és csemege-szőlőből nyert **m u s t**, igen jó minőségű, ára hektoliterenként 20 frt. Továbbá kitűnő finom óboraimból 1900. és 1901. évi terméséből is mintával szívesen szolgálok.

PÉCS EDE

kereskedő és szőlőbirtokos Nyitrán.

Hirdetmény.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására juttatni, hogy **vaskereskedésemben** mindennemű

szárazpor és olajfestéket rendeztem be. — Továbbá **padlófény-mázak, kencék, lakkok, kátrányos fedél és elszigetelő lemezek, cement és gipsz**, melyek tartóságáért, és jóságáért, úgy a finomságáért a legszorosabb szavatosságot vállalom el. — Az árakat oly olcsón számítom, hogy minden versenyt felülmul.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve maradtam teljes tisztelettel

Linkenberg József,

mint utóda Winterstein Zsigmond-féle vaskereskedésnek, NYITRA, PÁR-UTCA.

5-13

HIRDETÉMÉNYEK a „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ részére jutányosan felvételnek a kiadóhivatalban Nyitrán, Papnevelde-u. 9.

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, — valamint **férfiszabó-műhelyét,**

melyben ugy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, úgymint téli és nyári öltözeteket, felöltöket, reverendákat, címádkat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít.

*** Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl. ***

Legjobb bevásárlási forrás!

